

Faktablad nr 19, kod: BALSE-019; ANSSE-019. Namn: ÅPH 19,Havs- och vattenmyndigheten

Åtgärd	att främja en effektiv och hållbar insamling och mottagning av förlorade fiskeredskap samt förebygga förlusten av nya.
Motivering	Förlorade fiskeredskap kan snärja in och fånga fåglar, fiskar och marina däggdjur varför åtgärden syftar till att bygga upp ett effektivt och långsiktigt arbete med att samla in förlorade fiskeredskap samt förebygga uppkomsten av nya förluster. Detta behövs för att miljö kvalitetsnorm D.4 ska kunna följas.
Miljö kvalitetsnorm	D.4 (HVMFS 2012:18, bilaga 3)
Genomförande	<p>Åtgärden bygger på genomförande av flera delmoment där olika aktörer involveras. Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har det övergripande ansvaret och ska verka pådrivande, stödjande och samlande för att de olika delarna tillsammans bidrar till en effektiv åtgärd.</p> <p>Havs- och vattenmyndigheten behöver samverka med Jordbruksverket. Genom Jordbruksverkets Havs- och fiskeriprogram 2014-2020 kan enskilda aktörer söka ekonomiskt stöd bland annat för: att avlägsna och samla in förlorade fiskeredskap; inköp och installation av utrustning ombord eller i fiskehamnar för insamling och lagring av avfall; informationskampanjer samt utbildning för fiskare och hamnanställda. Stödmöjligheten och uppbyggda informationskanaler mellan myndigheterna är viktig för åtgärdens genomförande.</p> <p>Havs-och vattenmyndigheten behöver samverka med aktörer som Kustbevakningen, kommuner och fiskehamnar för att utreda och tydliggöra ansvaret för bärgning och mottagning av förlorade fiskeredskap. Vidare behöver samverkan ske med fiskerinäringen för att tydliggöra deras ansvar och hur förluster av nya fiskeredskap bäst undviks.</p> <p>En betydande del av de fiskeredskap som förloras har sitt ursprung i fritidsfisket varför insatser i form av exempelvis informationsinsatser behövs även här.</p> <p>Flera pågående projekt kommer att avrapporteras under slutet på 2015 och under 2016. Resultat från dessa projekt förväntas bidra till hur åtgärden utformas och genomförs.</p> <p>Marint centrum/Simrishamns kommun har under 2015 haft i uppdrag av HaV att:</p> <p>a) verka för att nuvarande Fishing for litter (FFL) projekt ska bli självbärande och långsiktigt. b) sprida information om skyldigheter och hantering av fartygsgenererat avfall och marint skräp till rätt målgrupp, samt c) ta fram förslag till hur yrkesfisket på bästa möjliga hantering av avfall ombord och i hamn. Projektet avrapportas under 2016.</p> <p>KIMO Baltic Sea/Simrishamns kommun har under åren 2013-2015, med stöd av Jordbruksverket, studerat omfattningen av förekomster av spökgarn i Sverige, orsaker till varför redskap förloras på olika platser samt fiskarnas och allmänhetens syn på förebyggande insatser. Projektet har även haft som mål att titta på hur redskapen tas om hand och kan återvinnas. Projektet avrapporteras under hösten 2015.</p> <p>Simrishamns kommun har beviljats EU-finansiering för projektet MARELITT Baltic, vilket syftar till, att tillsammans med andra partners runt Östersjön skapa en samlad kunskapsbild och ett koordinerat spökgarnsarbete i Östersjön. Havs- och vattenmyndigheten har för avsikt att medfinansiera projektet.</p> <p>Finansiering för att genomföra delar av den samlade åtgärden kan bestå exempelvis av stöd från Havs- och vattenmiljöanslaget eller stöd från Jordbruksverkets Havs- och fiskeriprogram 2014-2020. Även andra aktörer såsom fiskerinäringen, kommuner och fiskehamnar har ett ansvar att bidra till lösningar som motverkar uppkomsten av nya förluster.</p> <p>Åtgärden startar upp under 2016 och avslutas 2020. För att åtgärden ska bli verkningsfull behöver resurser avsättas och rätt aktörer integreras i arbetet.</p>
Lagstiftning/regelverk	<p>Om märkning och utmärkning av fiskeredskap mm. Förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen, samt Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 1994:14) om märkning och utmärkning av fiskeredskap</p> <p>Om rapporteringsskyldigheten förlorade fiskeredskap: Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2011:6) om ändring i Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:25) om resurstillträde och kontroll på fiskets område samt Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:25) om resurstillträde och kontroll på fiskets område</p>

Gällande mottagning av fartygsgenererat avfall och marint skräp:
[Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(TSFS 2010:96\)](#) om åtgärder mot förorening från fartyg, samt: [Sjöfartsverkets föreskrifter och allmänna råd \(SJOFS 2001:12\)](#) om mottagning av avfall från fartyg;

Miljömål	Hav i balans samt levande kust och skärgård
Bakgrund	<p>Fiskeutrustning som förloras till havs kan fortsätta att fiska efter att de har förlorats utan att någon tar hand om fångsten. Moderna svårnedbrytbara konstfibermaterial i fiskeredskapen har medfört att problemen blivit mer omfattande. Spökgarn kan också medföra skador och kostnader för fiskare vars redskap fastnar i näten.</p> <p>Det förloras idag färre garn jämfört med för 15-20 år sedan, bland annat till följd av att antalet båtar har minskat, konfliktzonerna mellan trålare och garnfiskare har minskat och garnen har blivit dyrare vilket ökar motiven att bärga förlorade redskap (KIMO Baltic Sea och Håll Sverige Rent 2012).</p> <p>De speciella förhållanden som finns i Östersjön medför att dessa garn fortsätter att fiska under lång tid. Enligt grova uppskattningar som gjordes som en del av ett EU-projekt (FANTARED) i slutet av 1990-talet så tappades årligen 167 kilometer garn i den svenska delen av Östersjön. Enligt samma uppskattning fastnade årligen ett par hundra ton torsk i spökgarnen (muntligen Larsson PO f.d. fiskeribiolog på Havsfiskelaboratoriet 130307)</p>
Geografisk omfattning	Nationellt, inklusive kust och utsjö. Främst Östersjön men även Nordsjön. Garn/nätfisket är vanligare i Östersjön och Öresund än i Västerhavet, vilket (tillsammans med Östersjöns säregenskaper) förklarar varför så kallat spökgarn är ett större problem i dessa områden. Men också förlorade fiskeredskap i form av burar och ryssjor, redskap som är vanliga på västkusten, fortsätter att fånga både småfisk och skaldjur, varför det finns ett behov av att också utreda hur stort problemet är på västkusten och vad som kan göras för att förebygga problemet där.
Koordinering EU-direktiv	<p>Fiskare som förlorar sin redskap och inte lyckas bärga dem ska, enligt EU:s kontrollförordning (1224/2009), artikel 48, rapportera sin förlust. I Sverige ska förlusten rapporteras till Havs-och vattenmyndighetens FMC (Fisheries Monitoring Center), tel. 0771-10 15 00. Uppgifterna är viktiga eftersom de kan användas för att lokalisera och rensa bort redskapen.</p> <p>I EU kommissionens tidigare meddelande om cirkulär ekonomi, (COM 2014) föreslogs ett mål för att minska den marina nedskräpningen med 30 procent fram till 2020 för de tio vanligaste skräpföremålen som hittas på stränderna samt för fiskeutrustning som hittats till havs. Den nya EU-kommission som tillträdde efter EU-valet 2014 drog tillbaka de lagstiftningsförslag som ingick i paketet om cirkulär ekonomi och ska återkomma med nya förslag i slutet av 2015.</p>
Regional koordinering	<p>Ospar (Nordostatlanten) har i juni 2014 beslutat om en regional aktionsplan mot marint skräp i Nordostatlanten, i denna plan beskrivs i åtgärd 56 och 57 behovet av att identifiera och kartlägga områden där förlorade fiskeredskap ansamlats eller dumpats samt utveckla riskbedömningar för var de förlorade fiskeredskapen utgör hot mot miljön och vilka områden som därmed bör prioriteras vid avlägsnande av förlorade fiskeredskap.</p> <p>Även Helcom (Östersjön) har under 2015 antagit en regional aktionsplan mot marint skräp som innehåller flera åtgärder för att förebygga och avlägsna förlorade fiskeredskap från den marina miljön.</p>
Bieffekter	Minimering eller borttagande av förlorade fiskeredskap innebär minskat fisketryck. Förlorade fiskeredskap kan fortsätta att fiska i flera år efter att ha gått förlorade. Detta innebär en belastning på fiskebestånd och andra arter även om inget aktivt fiske genomförs. Reducering av denna risk kan alltså innebära förbättrade förutsättningar för fiskebestånd och ökad biologisk mångfald.
Samhällsekonomiska konsekvenser	Kostnads-nyttanalyser och kostnadseffektivitet har analyserats, se kapitlet Samhällsekonomiska konsekvenser av åtgärdsprogrammet